

מסורת הש"ס

(א) זכה שיראה ז"ק, (ב) נש' מוס' זכמים פס: ד"ה וואן, (ג) זנעלן טו: [ד] מורה בא"ה, (ה) גמיר כה: ביק קי: ממריס, (ו) (ז) יציע כה: (ח) נספא ז"ק, (ט) [נספא ז"ק], (י) [וקרע ח, א] דעפעס על ז"ק, (יא) העליו כנה ז"ק, (יב) [נמדכר ין, ט] ויקרע ז"ק, (יג) [שיך לע"ז], (יד) ז"ל מה שחול על יד קדשה כהה"ס, (טו) כה הא ז"ק, (טז) לנעיה ז"ק, (יז) היינו יתמון ז"ק, (יח) שיר לע"ז, (יט) פתח ז"ק, (כ) באתן דמיס רכפיוצו שמעע ז"ק.

תורה אור השלם

1. אך את זה לא תאכלו ממעלי הגדה וממפריסי הפרסה את הקמח כי מעלה גרה הוא ופרסה אינו מפרסי קטא הוא לבם. ויקרא יא ד

הגהות הב"ח

(א) נמי מפרש ללן זכב שיליה: (ב) שם והתאכלי עמואל: (ג) שם זה שם שם עליו וזה שם שם עליו זה שם שם אמר עליו ממות כבור: (ד) שם מעמלי הגרה טמא הוא לבם הא: (ה) ש"י ד"ה והשוחט וכו' לעל הוא ואקדשים: (ו) ד"ה ולעלה וכו' בדרוקין וכו' דוק שהן על העין:

רבינו גרשום

לאיתייו חלבו. דאסור באכילה כדאמרין תובח ואכלת וכו' ולא יכול למימר לאיתווי רובי בחור דהייב משום דינמא דשוחטין בחור נמי פטור דהייב אין מתקבל דמן בפנים משום דקא אתי מכה קדושה דהייב דכבר נפדו האמתות: אה בעלי מומין מפרק. אלמא דבני פרייה ניהו ולשם אותו הובח מפרסי משמע נמי דבני פרייה ניהו ואפילו ממימין ותיובתא דרב הונא בתריה דאמר מתיב היה יוכלין לבוא בשום ענין דהייב פרייה: אידי דהנה רישא תני סיפא ולא דוקא סיפא (לגרוהי): והיי השוחטין בחור פטור אית ביה מיתהא ולא אבריייתא אה אכל מהרה ולא אמנתיתא דבחה ברייתא לא איירי בה משוחטין בחור ואי אמנתיתא אה דאכל אה קדם הקדשין את מומין קאי השוחטין בחור חייב איבעי למיבא הילכך (איכא) [ליכא] למיסק אמאי אלא קא מהרה אכל אמר (לך) [לין] ר' מסתברא דאבריייתא קאי אמאי דקאמר כללו דרישא בבלוי כשאי מומין בחור פטור: ורב הונא ממי חייב ומיסק להאי מקום ממי קבוע להקדשין [נהקדשן את מומין] במום ברוקין שבכין דאינו נראה בבלוי כשאי מומין: ואילבא דרבי עקיבא דאמר במסכת זבחים: אם עלו לא ירדו וכוין דלגבי מובח אם עלו לא ירדו כי שיש להו חור חייב: מכה קדושה תהיה קא אתי כיון דלאחר פריין נעשו מותרה: אם אמו עלו אמר קרי אותו שבא מכו: מה כבור ומעשר במומין מתאכלין לבעלים. בכבור כי לית ביה מום מוכח אימורין דרייה על גבי מובח ואינו אוכלן כהן וכי אייתידל ביה מומא נאכל כולו כההה במתה שריית ליה מומא מסיק ליה לירושלמי ואילו ליה ישראל גופיה ומקריב אימורין למבחה: וכי אייתידל ביה מומא נאכל כולו כההה הא כל הוא לבעלים קאמר אלא כל זה הוא כדאיתיה לאיבעלים דרייה והיא לבעלים דרייה: ממעלי הגרה טמא. כלומר שי בהיה שיש לה סימני הטהרה והיא אסורה היינו תמורת בעלי מומין לאחר פריין: ולתורת הכה דבר ויקריה ואלו כמ"ל קרא דאיכא לאו דכתיב את זה לא תאכלו. לישנא אחרינא. ומאחר הילכתא איכא קרא למה לה למיקם עליה בעשה דכתיב אותה תאכלו ויש לך אחרת שהיא מפורסת פרסה דאית בה לאו אי אקריה והיינו חמש חטאות ולא אוכל בעשה עשה. והכי מסתברא לישנא בתרא דהכי נמי גרסינן בתמורה בפרק אלו קדשים וכי איצטריך קרא דאי אקריב ליה קאי עליה בעשה. ואביעתי אימא חמש חטאות לא לאקריב דבר הבא ממעלי הגרה דהיינו תמורת בעלי מומין דרבי הבא ממפריסי פרסה דהיינו חמש חטאות דנפקי מהם מה להלן בחמש חטאות מתות אף תמורת בעלי מומין נמי היינו כרב נתמן: המקבל צאן ברזל מן העובר כוכבים. כלומר דמקבל מיניה בהמה לשכר עליו שיעבוד קשה כבודו. כגון שקיבל ישראל עליו אם יפחתו חמיה או תמות שישלם לעובר כוכבים כמה שפירשו אוחה בעשרי

הלוקח עובר פרתו פרק שני בכורות

לאסויי חלבו. לאסור. ולאסויי שוחטו כחון דחייב לא אמרינן משום דא"כ איבעי לן למימר בדוקין שבעין ועוד סיפא" קמני לקמן השוחטין כחון פטור. וכללא דרישא לא לאצטריך לאיתווי חלבו דשרי להשתא ולדן כגופן דמי דעובר ירך אמו הוא שרי כל שכן חלבו דמיא צעלמא

הוא: הא צעלי מומין מפרקי. אותם שנתעברו קודם פדיון ונולדו לאחר פדיון וכגון שנתפסו לשום זכח דאלמלא קדושהיהו למיתפס פדיון וכשהוא מתפסין לשם זכח אין מתפסין לכל זכח שירצה הא לשם אמו זכח מתפסין. והכי משכחת לה פירושא הוא כלומר הכי משכחת תירוולא דמילתא דמשמע צעלי מומין נפדין ולשם זכח אחר לא יתפסין אלא הכי עביד דמתפסין לשם אמו הזכח ונפדין צמומן כשיפול כהן מום: יומא אהוי סיפא" דרב הונא. דלאר עליל [טו:] כונסן לפרסה וכו' ממיס: ואידי דמי רישא נפדין ממיס.

חדוש הוא דלפילו ממיס נפדיס: והשוחטין כחון פטור. סיפא" דכרייתא לעיל [טו:] (א) אקדשים שקדם הקדש את מומן קאי ואפילו הכי פטור דאין חייבין על שחיטת חון אלא על המתקבל פתח כדמתן צבחים פירק פרת חטאת [קו:] צעלי מומין זין קבועין זין עוברין שהקריבין כחון פטור ומפיק טעמא מהאי קרא"י ואל פתח אהל מועד לא הביאו הא כל שאינו ראוי לנא אה פתח אהל מועד אין חייבין עליו: רב הונא ממי חייב. כדקמני ממי [יד:] ומוקי לשם דדוקין שבעין דמתקבל צבחים הוא: ולאנצא דרבי עקיבא דאמר. בשחיטת קדשים

צפ' המוצח מקדש (דף פד.) אם עלו לא ירדו. דוקין טייל"א כגון (ישעיה מ) גוטה כדוק שמים. ולהכי לא ירדו דאין מומין ניכר כל כך הכי מן צבחים צפ' המוצח מקדש צעלי מומין כלומר ר' עקיבא מלשך רבאוי מומין כלומר גמ' [שס פה:] לא הכשיר רבי עקיבא אלא דדוקין שבעין הואיל וכשירין צעופות והוא שקדם הקדשין את מומן. ל"א (ו) דוקין שש לו מום צעפעפיים ולהכי קרי לעפעפיים דוק" על העין כרקיע דהכי אמרינן צפסי אגודות העין דומה לעולם קטן העפעפיים כנגד הרקיע והמתמון כנגד הארץ והלכך שנקרא את העין כנגד ים אוקיינוס סבוב את העולם והשחור שבו שהוא עגול דומה לגלגל חמה: קדושה דהייב שכבר נפדו: ויאללו צמומן. יתמונו ועשאר שאין נפדין אלא נאלכין צמומן. אלמא שאין דלא מני קרבי כדלאר צמ"ס תמורה (דף ט: ע"ש) אך כבור שר וגו' הן קריבין ואין מותרתן קריבין נאלכין צמומן לבעלים הכי נמי ליעזב הכי: והא צממה לא אלימא מיתפס פדיונה. הילכך מתה: מנין לתמורה

פסולי המוקדשים שמהם. כגון דלאחר שנתפדו הקדשים התפסן צממורה דלא מנא למיקרב: ממעלה הגרה טמא הוא. דסיפיה דקרא כתב טמא הוא לכס א ודרשינן הכי יש לך דבר שיש בו סימני טהרה ואסור באלקריה ואינו זו תמורת פסולי המוקדשין: עמה טמא. מפרש צממורה (דף כא): א לתמורה אשם. שמה רועה דלשם לך קרב נזמה הלכך ומתמורה לו קרבה והא טמא דקרא ה"ק הנימוסין עד שיהא טמא כלומר שיפול צו מום: על כשתאטא אשם. ותמורת חטאת היינו קדם נחמש חטאות ממות: לאו לניא. דאין עובר בלאו. לא תאכלנו ממעלי הגרה"י: ואנצא. להכי אתא ממפריסי הפרסה דמשמעו צבחות הממות להקיש דבר הבא ממעלי הגרה טמא דלאחר פדיון דנפקא ממעלי הגרה לדבר הבא ממפריסי הפרסה חטאות הממות: מתנ"י המקבל לאן כזול. ששם לו עובד כוכבים צממתי ודלמת לו אותן דמיס עד עשר שנים זין ממו זין החלו ואותן ולדות שיהיו להן עד אומן זמן יהיו ציניהם: ולדותיהן פטורין. מן הכוכבים ולדותיהן

פרק שני בכורות

ותמורה שלאחר פדיון מתה. ואם תאמר מאי שנה מולדות דאיבער ואמילד לאחר פדיון דחשיבין לעיל ולד כזי ואלי י"ש לומר דולדות אין זכח קדושה אלא מכה אמנ וכיון שנפדיה פקעה קדושתו לגמרי כזכי וכאלו וכו"ג. דאיכא איסור גיזה ועבודה אין כה לאיסור מועט (א) כה שיחול על ידו קדושה על הולדות אבל תמורת קדושה (ב) (צההיא) וכיון דגלי קרא שחלה על צעלת מום קבוע חלה ה"ה לאחר פדיון אלא דלא קרבה אבל תמורה ולפני פדיון קרבה ועדיפא מולדות ולפני פדיון דאיכא מ"ד לעיל לרעייה וכן מוכח לשון הקונטרס דצממון גבי מנין לתמורת פסולי המוקדשין שמתה ופי' רש"י כגון לאחר פדיונו דלא מנא למיקרב והא דלאצטריך קרא דממעלי הגרה צממון ללאו אתא דמסבא דיענו דלא קרבה כדלאמר רב נתמן הכא וכו"ג אמר צממון גבי חמש חטאות ועוד יש לפרש דקרא וצבא צריכי דאי לאו קרא הוה אמינא לא קדשה כלל כזכי ואילן כולדות דאיבער ואוליד לאחר פדיון ואי לא צבא הוה אמינא (א) ריעה וטמא הוא דקרא (ב) הוי יתמון עד שיהא טמא ואלו צו מום כזכי" הקונטרס צממון ואלו דפריין רב עמרם ותיחיל צמומה לבעלים אסבא דרב נתמן פריך:

ותמורה שלאחר פדיון מתה. ואם תאמר מאי שנה מולדות דאיבער ואמילד לאחר פדיון דחשיבין לעיל ולד כזי ואלי י"ש לומר דולדות אין זכח קדושה אלא מכה אמנ וכיון שנפדיה פקעה קדושתו לגמרי כזכי וכאלו וכו"ג. דאיכא איסור גיזה ועבודה אין כה לאיסור מועט (א) כה שיחול על ידו קדושה על הולדות אבל תמורת קדושה (ב) (צההיא) וכיון דגלי קרא שחלה על צעלת מום קבוע חלה ה"ה לאחר פדיון אלא דלא קרבה אבל תמורה ולפני פדיון קרבה ועדיפא מולדות ולפני פדיון דאיכא מ"ד לעיל לרעייה וכן מוכח לשון הקונטרס דצממון גבי מנין לתמורת פסולי המוקדשין שמתה ופי' רש"י כגון לאחר פדיונו דלא מנא למיקרב והא דלאצטריך קרא דממעלי הגרה צממון ללאו אתא דמסבא דיענו דלא קרבה כדלאמר רב נתמן הכא וכו"ג אמר צממון גבי חמש חטאות ועוד יש לפרש דקרא וצבא צריכי דאי לאו קרא הוה אמינא לא קדשה כלל כזכי ואילן כולדות דאיבער ואוליד לאחר פדיון ואי לא צבא הוה אמינא (א) ריעה וטמא הוא דקרא (ב) הוי יתמון עד שיהא טמא ואלו צו מום כזכי" הקונטרס צממון ואלו דפריין רב עמרם ותיחיל צמומה לבעלים אסבא דרב נתמן פריך:

ותמורה שלאחר פדיון מתה. ואם תאמר מאי שנה מולדות דאיבער ואמילד לאחר פדיון דחשיבין לעיל ולד כזי ואלי י"ש לומר דולדות אין זכח קדושה אלא מכה אמנ וכיון שנפדיה פקעה קדושתו לגמרי כזכי וכאלו וכו"ג. דאיכא איסור גיזה ועבודה אין כה לאיסור מועט (א) כה שיחול על ידו קדושה על הולדות אבל תמורת קדושה (ב) (צההיא) וכיון דגלי קרא שחלה על צעלת מום קבוע חלה ה"ה לאחר פדיון אלא דלא קרבה אבל תמורה ולפני פדיון קרבה ועדיפא מולדות ולפני פדיון דאיכא מ"ד לעיל לרעייה וכן מוכח לשון הקונטרס דצממון גבי מנין לתמורת פסולי המוקדשין שמתה ופי' רש"י כגון לאחר פדיונו דלא מנא למיקרב והא דלאצטריך קרא דממעלי הגרה צממון ללאו אתא דמסבא דיענו דלא קרבה כדלאמר רב נתמן הכא וכו"ג אמר צממון גבי חמש חטאות ועוד יש לפרש דקרא וצבא צריכי דאי לאו קרא הוה אמינא לא קדשה כלל כזכי ואילן כולדות דאיבער ואוליד לאחר פדיון ואי לא צבא הוה אמינא (א) ריעה וטמא הוא דקרא (ב) הוי יתמון עד שיהא טמא ואלו צו מום כזכי" הקונטרס צממון ואלו דפריין רב עמרם ותיחיל צמומה לבעלים אסבא דרב נתמן פריך:

שיטה מקובצת

א) רב הונא מתי חייב. פירש"י ד"ל דהיינו סיפא דברייתא לעיל דקדם הקדשין למומן ולהכי לא קאמר כללו של דבר לאיתווי שחטון ביה דהייב ועוד דמיה לא קאמר ליה דלא בעי לאקמא כרי"ע ברוקין שבעין וכן נראה לר"י דהיינו סיפא דמתי"י דקדם הקדשין למומן כי אין לומר דהיינו פטור היא ההשוחטין בחור פטור דהייב פירשה התלמוד השנה דיפא דקדם הקדשין את מומן ועוד דצממון נמי מפ' הברייתא בין לפני פדיון בין לאחר פדיון עושין תמורה אמר רבי י"ב תוס' חגיגות: א מה בין זו לתמורת כבור ומעשר דתן וכו'. קשה לה"ר אלמנ דאמאי לא פריך הכי לעיל גבי הא דקאמר רב הונא דולד לאחר פדיון מתה מתי"י טעמא דלא אלימא לתמסא פדיון ולפריין מולד מעשר וולד ולדן עד סוף העולם כיצא בו ואכל במומן לבעלים והיי' פטור דולד דלאו קושיא היא דהא לעיל איירי בולד בעלי מומין לאחר פדיון דכיון דחלוק מן האם שהוא תמים והיא בעלת מום אין לו לחיות קדוש

ב) שבחטאת מתה באשם וריעה. אומר רבינו מתי דרעייה מדרבנן היא ולפי שמקנו חכמים רעייה נקט ככל דוכתא צאשם רועה אכל הילכתא הכי איתא מדלוריייתא דכל שבחטאת מתה צאשם קרב עולה כדלאמר צפסימס צאשם (סוף) פרק אלו דברים (דף עג.) אשם שניתק לרעייה ושחטו כשר לעולה ושם פירשמי לה:

העמיד ולדות תחת אמותיהן. פירש הקונטרס שפתח לו (א) הפתח להיות לו כח צולדות ואמר לו אם ימותו הצבחות תעול הולדות המגיעות לחלקן והיא תמת י"ב צמותן דמיס וצפירוש משמע צגמרא כמו שפירשתי לשם אכל צמספתא קמני ממו חטאות והעמיד ולדותן

שחטתה חלה עליה קדושה ככל מהרה יותר מולד דהא ולדות שילאחר פדיון גבי ולד בעלי מומין כמ"ד לעיל דלא קושיא אלא לרעייה ואילו תמורת בעל מום היה נראה לר"י שקריבה לכ"י: א) אי נמי תרי קראי כתיבי אלא וכו' ויל' תוס' חגיגות אלא כי צאטריך קרא לתמורת אשם וא"ת והלא תמורת אשם אינה מתה אלא מדרבנן וכן התורה קריבה עולה כפי ר"ת בחרבה מקומות ואומר ר"ת טעמא משמע שאינה קריבה כמשפט אלא לרעייה אלא או למיתה ויל' דרובק לזה פי' הקונטרס דפירש כך ויל' כי צאטריך קרא לתמורת אשם שחטתה רועה דלשם לא קריבה והיא קריבה דקרא דקאמר ניתוחו עד שיהיה טמא כלומר שישלם בו מום בעל פי הקונטרס אי"י דהכי פירושו אלא צאטריך קרא לתמורת אשם דאולא למיתה ודור פריך והא הילכתא גמירי לה שאולה לרעייה מהו ל"י דלא משמע שהיה טועה בכך מתחלה דהיינו תמורת אשם למיתה דלא היה טמא אלא בהא דמפיק לה מקרא ופריך הילכתא גמירי לה לכן נראה כפירוש קמא:

עין משפט גר מוצה

ל א מיי" פ"ד מהלכות תמורה הלכה א: לא ב מיי" פ"ג שם הלכה ד: לב ג מיי" פ"ד מהל' פסולי המוקדשין הלכה א: לג ד מיי" שם הל' ד: לז ה מיי" פ"ד מהל' צבחות הלכה ד סג עשן ר"א טו"ש י"ד סמ"ג ספ"ק א:

לעו רש"י

טייל"א [טייל"א]. קרום על העין שמצמצם את הראייה.

מוקף רש"י

דאמר אם עליו לא ירדו. הלכך האולד ונפסיס לא ירדו, מיימין עליון כחון [חזירי ק]. הרי זה כבכור ומעשר. לכל קדושת כבור ומעשר, שלא ימכר חלוטיו לאחר שנתפס כחון מום [מותרה בא.]. כל שבחטאת מתה באשם רועה. עד שיטמא ומכר ויפלו דמי לקין המוצח, עולה כשר לשם ועורה לנכסים, זה מדרש דרש יסודע הסכן שקבלים ובתמורה, וכן וכן שיהא מם אפי' יאלא למומן למכר, לפיכך ריעה רועה וטמא הוא אפי' יוכל להשחית מאשם לעולה [ב"ק ק"ז].

שיטה מקובצת

א) רב הונא מתי חייב. פירש"י ד"ל דהיינו סיפא דברייתא לעיל דקדם הקדשין למומן ולהכי לא קאמר כללו של דבר לאיתווי שחטון ביה דהייב ועוד דמיה לא קאמר ליה דלא בעי לאקמא כרי"ע ברוקין שבעין וכן נראה לר"י דהיינו סיפא דמתי"י דקדם הקדשין למומן כי אין לומר דהיינו פטור היא ההשוחטין בחור פטור דהייב פירשה התלמוד השנה דיפא דקדם הקדשין את מומן ועוד דצממון נמי מפ' הברייתא בין לפני פדיון בין לאחר פדיון עושין תמורה אמר רבי י"ב תוס' חגיגות: א מה בין זו לתמורת כבור ומעשר דתן וכו'. קשה לה"ר אלמנ דאמאי לא פריך הכי לעיל גבי הא דקאמר רב הונא דולד לאחר פדיון מתה מתי"י טעמא דלא אלימא לתמסא פדיון ולפריין מולד מעשר וולד ולדן עד סוף העולם כיצא בו ואכל במומן לבעלים והיי' פטור דולד דלאו קושיא היא דהא לעיל איירי בולד בעלי מומין לאחר פדיון דכיון דחלוק מן האם שהוא תמים והיא בעלת מום אין לו לחיות קדוש